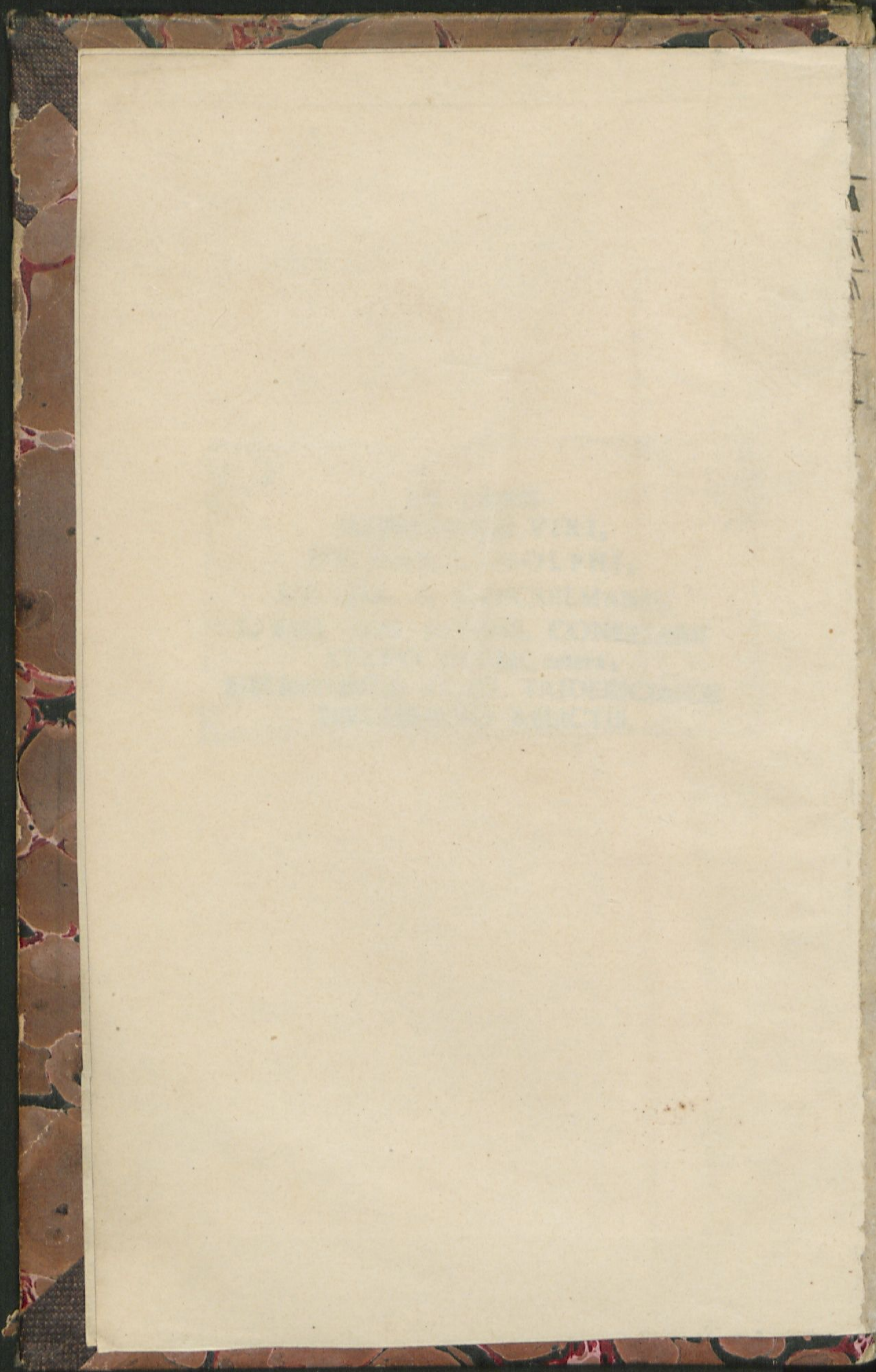




EX LIBRIS  
ILLVSTRISSIMI VIRI,  
DN. DAN. LVDOLPHI,  
LIB. BAR. de DANCKELMANN,  
S. REG. MAI. BORVSS. CONSILIARII  
STATVS INTIMI, cetera,  
BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ  
TESTAMENTO RELICTIS.





1.  
II.  
III.  
IV.  
V.  
VI.  
VII.  
VIII.  
IX.



I. Theodori Beza Quaestionum et Responsionum  
pars altera.

II. Lamberti Danesi Responsio Triplicis Tabernaculi.

III. Beza pro corpore Christi Veritate.

IV. Danesi Demonstratio antitipicorum de Persona  
Christi Jacobi Indee.

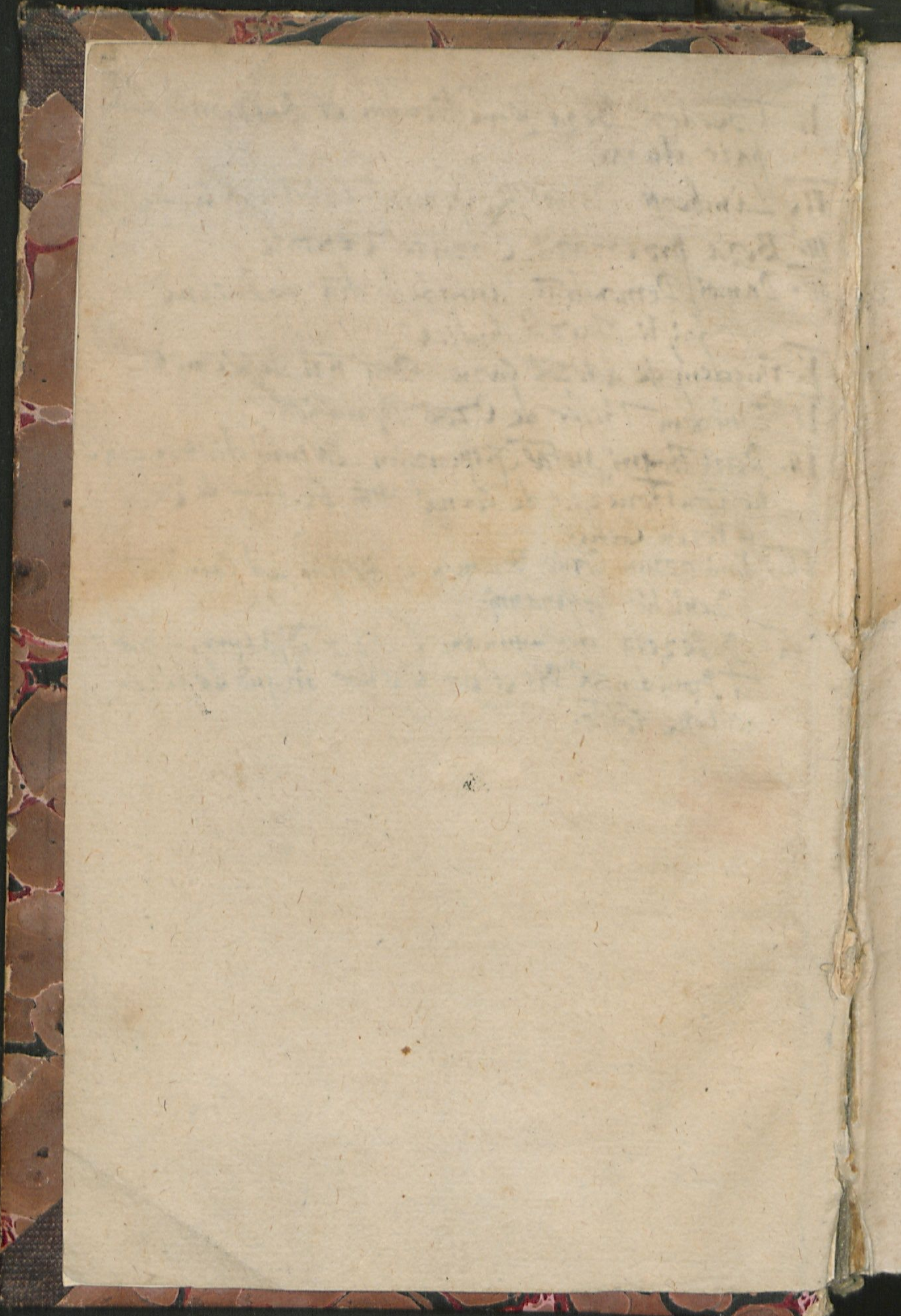
V. Eiusdem de adoratione carnis Domini nostri Jesu Christi.

VI. Eiusdem Theses de Ovis Domini.

VII. Petri Bogii notae preparatum carum diuitiarum  
his controversiae de Coena Domini & item de Coena  
in Versis Gene.

VIII. Ministrorum Ecclesiae Bremensis Responsio ad Carilloes  
Danieli Hoffmanni.

IX. D. Pereti anrlyungo de 107 Psalmis, in quibus  
et Providentia Dei et 92 Psalmis, in quibus de perse-  
cutione Ecclesiae.



AD FRIVOLAS  
CALVMNIAS, ET CAVILLA-  
TIONES SOPHISTICAS DA-  
NIELIS HOFFMANNI  
Doctoris Theologiae.

R E S P O N S I O  
MINISTRORVM ECCLESIAE  
BREMENSIS. *Qua monetur Hoffmannus, ut suo se pede metiens, & secum habitans, ad sobrietatem sapere discat, neq, supra quam sapere oportet, sapiat.*



B R E M A E  
EX OFFICINA TYPOGRAPHICA  
Theodori Gluchstein.

ANNO MDCCXCIII.

107  
S. 107  
C. 107

S. 107  
C. 107

S. 107  
C. 107

S. 107  
C. 107

S. 107  
C. 107

S. 107  
C. 107

S. 107  
C. 107

e  
u  
t  
r  
p  
d  
C  
n  
f  
n  
u  
V  
C  
f  
S  
t  
C  
b







*N*itium omnis peccati Superbia est, inquit Siracides. Id in Daniele Hoffmannum, Theologum nouitium, confidentem, audacem, Verissimè congruere, non solum mores eius fastuosi, illis ipsis ut audimus, quibus cum quotidie conuersatur, penè intolerabiles, sed etiam Scriptum recens euulgatum, cui titulum fecit primæ partis *Quæstionum & Responſionum*, euidentissimè ostendit: In quo de grauissima Cæna Dominica controuersia, arrogantissimè iudiciũ sibi sumens, & in magna, quam sibi erroris sui opinione tribuit, auctoritate, nihil nisi conuitia in alios spirans, & Cauiillationes Vanissimas inani & obscuro Verborũ strepitu ebuccinans, ex Contumelia & insectatione aliorum, famam laudemq; sibi Comparare: & turgido atq; affectato Sermonis grandiloqui genere, & Sophismatum prestigiis fraudulenter excogitatis, Controuersiam  $\omega\epsilon\pi\iota$   $\rho\eta\lambda\omicron\upsilon$   $\eta\gamma\iota$   $\delta\iota\alpha\upsilon\omicron\iota\alpha\varsigma$  Verborum Cæna Dominica, inuoluere atque  
ob-

obscurare magis, quàm sincere & candidè explicare conatur.

Respondebunt autem maledicentia & Sophistica huius ostentatoris, (si modo dignum responsione judicauerint) ij, quos nominatim ad respondendum prouocauit.

Nostræ uerò Ecclesiæ Confessionē (quam Anno ab hinc tertio extorserunt nobis Calumniæ nostrorum aduersariorum) cum nulla re lacesitus à nobis, in suo illo Scripto petulantissimè traducere, & ministerium nostrum exquisitis Conuitiis procaciter deformare conatus sit: Etsi (ut Cypriani uerbis utamur) Errantis imperitiam silentio spernere, quàm respondendo dementis insaniam augere malueramus: Tamen ne diffidentia esse uideatur, (ut idem ille Cyprianus ait) si taceamus, & dum criminationes falsas refutare contempnimus, crimen uideamur agnoscere: quanta breuitate fieri poterit refutabimus illa, quæ superbus iste, non tam Theologus, quàm Sophista, magno sed frustraneo conatu cōtra nos asferre molitur.

Vnus est enim locus in Confessione à nobis

ex  
&  
ig-  
ni-  
am  
Ca-  
ul-  
be-  
no-  
or-  
his  
er-  
ni-  
fi-  
a-  
es  
le-  
e-  
on  
ed  
r.  
d  
is

nobis germanicè edita, quem calumniando  
& sinistrè interpretando pervertere audet:  
Quem Latinè conuersum subiiciemus prius,  
quàm calumnias Sycophanta istius refute-  
mus. Hæc igitur verba nostra fuerunt.

Si quis velit, simpliciter atq; omnino remoue-  
re figuram omnem à propositione principali insti-  
tutionis Cœnae, & soli literæ inherere, nulla decla-  
ratione adhibita, Ei cogitandum sanè fuerit, an-  
non hac ipsa ratione, omne inter externa signa gra-  
tia, & res signatas discrimen tollatur, quod tamen  
in Ecclesia retineri necesse est, cùm signum & res  
signata nequaquam unum & idem esse possint, se-  
cundum Substantiam & naturam suam: Sed  
disparata sint & maneant. Illud enim terrenum,  
hoc verò Cœleste quiddam est. Qua de causa &  
D. Lutherus scripsit, Turpissimum esse, uel unum  
inueniri Episcopum, qui nesciat Sacramentum à  
Corpore Christi distinguere, quæ sic differunt,  
ut nec oriens nec occidens tantum differant.

Nec verò sublato discrimine inter signa & res  
signatas, aliud sequi potest, quàm. Stabilitio seu  
Confirmatio uniuersæ illius idolatriæ, quæ inde  
usq; ab initio mundi ex prauo intellectu & abusu  
Sacramentorum extitit. Si enim Sacramentales  
locutiones omnes, sine figura ulla accipiende sunt,  
an non Sacramenta Dei pro Deo ipso habebun-  
tur? aut certè Deus, eiusq; efficacia diuina signis  
inclu-

Confess.  
Brem.  
O iiij.

includetur? Perinde ut Chaldaei ignem Sacrum, quem Orimasda vocabant, & postea Israelita arcam federis, & serpentem aneum in deserto numinis loco habuerunt, & Papista adhuc hodie hostiam Consecratam idoli instar habent, & Christum nominant. Palam enim dicunt, hoc quod Sacerdos manu sua tenet, Dominum Deum nostrum esse, & quoties in Celebratione Missae hostiam eleuant atq; ostentant, adorari eam a Populo iubent, & per Plateas, & circum oppida, & in agris solenni pompa circumferunt, & pixidi inclusam in templis proponunt, ut adoretur a praeterantibus, & hunc totum cultum Christo ipsi exhiberi sentiunt.

Quod cum fidei Christianae fundamento aduersetur, & non nisi horribilis idolatria haberi & nominari possit, Coecum esse oporteat, qui in tanta luce videre atq; intelligere nolit, Sacramentales locutiones per figuram aliquam accipiendas esse, SIVE SYNECDOCHE illa nominetur, ut Lutherus, Brentius, Bucerus loquuntur, Sive METONYMIA SACRAMENTALIS, ut Philippus & alij multi eruditorum loqui solent.

Quod si quis operam nauauit literis, & in scholis didicit, quomodo gradus praedicationum discernantur, quae sit regularis, quae figurata praedicationis, & quod discrimen sit inter tropos & figuras, ei ut hanc disputationis partem attentius Consideret, sequentes Commonefactiones, quae sunt  
perspi-

perspicuae & euidentes, cogitandas proponimus.

Disparata sunt, seu differunt haec duo in usu  
Coena, quo ad Substantiã, & proprietates naturales,  
Signum & res signata: Signum est Panis Eucha-  
risticus factus ex frugibus terra. Res signata est  
Corpus Christi, quod Filius Dei ex Maria Vir-  
gine matre assumptum personaliter & inseparabi-  
liter sibi Vniuit.

Vniuersaliter autem disparata, id est, quo-  
rum Substantie diuersae sunt, Vnum idemq; esse  
non possunt, quandiu non mutantur neq; commif-  
centur: Neq; propriè, uel regulari & Synonyma  
praedicatione Vnum de altero dici potest: Sed  
quoties de se inuicem praedicantur, aut figurata  
est, aut inusitata praedictio. Ex quibus haec, vi-  
delicet inusitata praedicationis forma (quam in  
suis illis Dialecticis Erotematis Philippus Me-  
lanthon sic nominat) tantum ad propositiones de  
Filio Dei pertinet, quae verae sunt per Communi-  
cationem Idiomatum: (Etsi non diffitemur quas-  
dam rectius nominari fundamentum Communi-  
cationis Idiomatum ut verbum caro factum est.)

Non igitur potest haec propositio, Hic Panis est  
Corpus Christi, uel regularis, uel inusitata predi-  
catio esse, sed Sacramentalis figura seu praedictio  
rectius nominabitur.

Præterea Si Panis Eucharisticus, siue figu-  
rata, aut Sacramentali praedicatione simpliciter  
& propriè Christi Corpus diceretur: Necessario

A 4

confe-

consequi oporteret: Etiam de pane dici posse, quod pro nobis factus sit *Victima in ara crucis*, Imò quæcunq; de Corpore Christi, siue humiliationis siue glorificationis tempore uerè dicuntur, ea de pane quoq; propriè dici possent: iuxta axioma quod de regulari prædicatione in scholis traditur: *Quicquid est prædicatum prædicari, est & prædicatum subiecti.*

Fam verò sani omnes intelligunt, panem consecratum nequaquam pro nobis traditum, neq; mortuum pro nobis, neq; resuscitatum, neq; glorificatum, neque in calos ad dexteram Dei euectum esse. Quæ omnia tamen de naturali Corpore Christi rectè uerèq; dici possunt.

Non constat igitur hæc propositio (*Hic panis est Corpus Christi, quod pro nobis est traditum*) regulari & Synonyma prædicatione, sed est figurata seu Homonyma.

Hi Syllogismi ita evidentes sunt, ut Papistæ etiam ultro fateantur, Si panis in Cena substantiam suam retineat, hanc propositionem, *Panis est Corpus Christi*, impossibilem esse per omnem potentiam propter implicationem Contradictionis. Idq; de speciebus Panis etiam concedunt: Propriè & regulariter dici non posse: Ista Species est Corpus Christi pro nobis traditum. Vnde & demonstrativum Hoc, post consecrationem, non ad panem aut speciem panis, sed ad id quod per transsubstantiationem ex pane factum sit, Videlicet

cet ad ipsum Christi Corpus referunt, mirificis præ-  
stigiis interim ludentes de appellatione Vagi indi-  
vidui De quo, qui volet Scripta illorum inspicere  
re poterit, cum lingua Vernacula, apud Plebeios  
homines minus commodè ista exponi possint.

Fatentur & hoc Papistæ, Si quis propositionē  
Christi ad eum modum interpretari velit, sicut  
Scholastici quidam facere ausi sunt, & hodie plerū-  
q; ex aduersarijs nostris acerrimè dimicant, ut  
equipollentia statuatur inter has propositiones:  
Hoc est Corpus meum: Et sub hoc, vel in hoc pane  
est Corpus meum: Tum nequaquam retineri li-  
teram. Ita enim pro Hoc, aiunt, adverbium Hic  
reponi, quasi dixerit Christus. Hic est corpus  
meum: Non autem, Hoc est Corpus meum, &c.

Hactenus locus ille, quem ex Confessio-  
ne nostra tum Sophisticè deprauandum, tum  
Sycophanticè exagitandū Matæologus Hoff-  
mannus sibi proposuit, Vel ut glaucomam ob  
oculos iuuentuti scholastica offunderet, Vel  
ut labem & maculam aliquam ministerio  
nostro aspergeret.

Est enim thesaurus hic in lingua situs  
superbis atq; inuidis, qualem se esse argu-  
tator iste prodit, Ut quæstui habeant Malè  
loqui de melioribus.

As Vide-

Videamus ergo, quomodo in theatrum  
producat suam ipsius, secundum Polybij di-  
ctum, ἀκρισίαν & arrogantiam.

I. *Quest.* Primū enim ex sua natura atq; inge-  
*Hoffman* nio alios aestimans **SUPERBI** & arrogan-  
*pag. 29.* tis esse, ait, de hoc argumento scholastico in scripto  
germanico **SINE NECESSITATE** dis-  
putationem instituere. Et ut semel Verecundie  
fines egressus gnauiter sit impudens, à no-  
bis prouocari fingit eos, qui in scholis, doctrinam  
de predicationibus didicerint. Quin & in dubio  
hoc nos proposuisse nugatur, nūm sint aliqui tā-  
les perinde, ac si ipse cum suis vix à limine salu-  
tarint ea, quæ nos propius cognouerimus.

Nobis verò, (cū propositum esset,  
quàm fieri posset evidentissimè, ob oculos  
ponere aduersariis nostris Vanitatem accu-  
sationis illius, intētate nobis ab ipsis, Quòd  
falsò doceremus: Pertinere verba Christi ad  
modū predicationis figuratū) justissima fuit  
allata necessitas demonstrādi, non nos sed e-  
os ipsos falli, qui modū predicationis figura-  
tum esse negant in propositione illa. Panis  
est Corpus Christi pro nobis traditum,

Iste



Iste verò superbus & arrogans Conui-  
tiator, cum neq; Occasionem neque Scopum  
disputationis nostræ consideret, quam ne-  
cessitatem allegare potest, Cur tam petu-  
lanter ac procaciter nos incessat, non prouoca-  
tus à nobis, sed ut ipsemet sese viuis colori-  
bus depingit, Suarum laudum predicator super-  
ciliosus, temerè sibi blādiens atq; inconsideratè nos  
prouocans? Idque ad eum modum. ut præ su-  
percilio & fastu, quo non à limine salutaf-  
se, sed exhausisse se omnia putat, ne quidem  
Vim atq; proprietatem Sermonis Vernaculi  
animaduertere potuerit amplius.

Nam quia ex aduersariis illis nostris, à  
quibus accusati fueramus, aliquos fore per-  
suasum nobis erat, qui non planè rudes es-  
sent præceptorum Dialecticæ: Monendos  
hos putauimus, ut vel ex vulgaribus Dia-  
lecticæ præceptis, quæ in scholis aliquando  
didicissent, agnoscerent, falsò errorem nobis  
in eo tribui, quòd modum attributionis præ-  
dicati ad subjectum in propositione illa Cæ-  
næ figuratum nominaremus. Ergo Non (ut  
iste fingit, prætextum querens suis aduer-  
sus

sus nos injurijs ac contumelijs) quenquam nos prouocauimus, sed ab alijs prouocati, respondere de his, quæ Criminis loco objecta nobis fuerunt, coacti fuimus: Neq; nos alijs anteferre, sed rationem sententiæ nostræ reddere, & si qui Commonefactionem nostram admitterent, eos ab iniquissimis accusationibus aduersus nos abducere uoluimus.

II.  
Pag. 29.

Non autem contentus reprehensione Consilij nostri, Ut ferociam ad fastum quem præ se fert intolerabilem addere uideatur. (Ita enim homini isti mos gerendus est, ut Echo uerborum ipsius ad authorẽ resultet.) Naturam uocum & prædicationum à nobis confundi ait. Eho uerò bone Vir, Confunderene tibi naturam Vocum & prædicationum uidentur, qui uerba singula à modo attributionis expressè discernunt? Quiq; inculcant toties, se contra aduersarios suos in hac Causa hoc ipsum contendere, Quod nimirum in hac propositione; Hoc est Corpus meum, quod pro uobis traditur; non regularis seu Synonyma, sed figurata siue homonyma sit prædicationis? Falleris ergo & fallis, pluresque errores  
Cumulas

Cumulas Hoffmanne (ut rursus verba tua tibi reponamus,) dum quae toties in Scriptis nostris occurrunt, aut Callidè dissimulas, aut impudenter negas.

Postea praemittere nos dicis explicationi argumentorum nostrorum lumen ex discrimine inter Tropos & figuras, neq̄, tamen eius usum nos habere ais. Et quasi solus sapias, Reliqui autem, quos ex alto despiciere videris, velut umbra vagentur; Pueriliter exultas in Tropis & figuris discernendis, Cum nemo sit vel leuissimè tinctus literis, qui non intelligat, Figura nomen latius patere quàm tro-  
pi. Quam verò tu negas à nobis positam esse applicationem huius distinctionis, eam non solum oculis cernere, sed manibus palpare certe potuisses, nisi animi tui morbus te prohibuisset. An enim qui figuratam P R A E-  
DICATIONEM esse dicunt in propositione Christi, eo ipso non satis significant, se figuram referre ad Complexum integrum? In hoc enim de attributione praedicti ad Subjectum agitur.

III.

IIII.

Quod autem non simpliciter figuratam, Pag. 29. b  
diximus

diximus predicationem esse: in eo cum fateri  
cogaris, differentiam nos monstrare voluisse inter  
Communes locutiones figuratas & Mysticas.  
Quid est quod calumniaris, non satis commo-  
de nos locutos esse, Item laborare nos in sententia &  
perspicuitati deesse, cui lumē accendere voluerimus?  
Quæ quorsum tendant, ita obscure proponis,  
ut te ipsum intelligere quæ dicis, non pute-  
mus. Si enim agnoscis, Suggestere nos voluisse,  
ut tu barbarè loqueris, Communium & my-  
sticorum troporum & figurarum discreptionem,  
Cur ais, nos figuratarum predicationum Classes  
distinctas neglexisse? An qui Communes &  
mysticas figuras discernit, is Vnam atque  
eandem Classsem omnium figurarum consti-  
tuit? Cur autem Synecdochen Lutheri ῥητῶν  
(nimirum Sacramentali) repugnare negas.  
Philippi verò Metonymiam Sacramentalem ca-  
lumniosè abijcis? Cum nos quidem ad λογωμα-  
χίαν vitandam de diversis appellationibus  
figurarum (de quibus ne ipsi quidem gram-  
matici inter se consentiunt) eodem sensu v-  
tramq; interpretati simus, non de nudis sig-  
nis, sed de exhibitione rei signate in usu  
signi legitimo? Quid ergò de larua singularis  
tropi

tropi lateras? Cur Metonymia Sacramentalis definitionem probatam confici posse negas? Cur prædicati significatum perverti à nobis ais contra declarationem Christi? Perinde quasi non ejus Corporis, quod pro nobis traditum est, sed imaginarij alicujus & phantastici Corporis, (quale vos sub pane delitescere fingitis) exhibitionem & ἡρώδην in usu Sacramenti ponamus?

Sed hæc tu quasi levi velitatione commissa, abrumpens, tandem ad Syllogismos nostros accedis. V.

Et in primo illo non probare te dicis, quod Syllogismum numero distinctum polliciti, variarum rerum intricata Coaceruationi studuerimus: Et in medio relinquere te scribis, num rem extricare aut non potuerimus, aut voluerimus, quorum Neutrum sit laudabile, cum nescire turpe sit arroganti sibi præ alijs eruditionem peculiaris, Noluisse verò malitiosam habeat fraudem omnibus bonis fugiendam. Profectò verum est, quod dici solet: Nihil tutum est à morsu Sycophantæ. Nihil enim tam planè, tam circumspectè dici potest, quod lior hominis improbi calumniari aut pervertere non soleat.

at. Prouocamus autem ad iudicium leſtoris candidi, vtrum Sciolus iſte, (qui quòd alios ſibi eruditionem peculiarem arrogare ſcribit, haud dubiè mutato nomine, de ſe intelligi voluit) ſiue voluntatem, ſiue facultatem perſpicue proponendi animi noſtri ſententiam deſiderare hoc loco in nobis iure potuerit.

Quid enim planius eſt hoc Syllogiſmo noſtro, ſi ad præcepta artis reuocetur?

Nunquam poſſunt diſparata, propriè aut regulariter de ſe inuicem dici, ſed quoties id ſit, aut figurata, aut (quam ſpeciem Philippus primum addidit propter doctrinam de filio Dei) inuſitata eſt prædicatio.

Hæc autem ſunt diſparata: Panis Eucharisticus, & Corpus Chriſti.

Ergo de Pane non prædicatur Corpus Chriſti propriè ac regulariter, Cumq̄, nec inuſitata prædicatio huc congruat (quam Philippus tantùm ad proſiſitiones de filio Dei incarnato refert) figuratus eſt haud dubiè modus prædicationis in hac proſiſitione: Panis eſt Corpus Chriſti.

Sed

*Sed in germanico, ais, pluribus verbis, res  
variae intertextae, & ut tu loqueris, coaceruatae  
sunt? O Aristarchum perspicacem, aut Vitili-  
tigatorem potius futilem. Declarationis  
causa, & praevidendi Cavillationes adversa-  
riorum studio, illa sunt addita, quae tu ca-  
lumniaris omitti debuisse. Quae te verò, si  
praetermissa illa à nobis fuissent, an non tu,  
qua contendendi libidine aestuas, vocife-  
raturus esses declarationis causa addi debu-  
isse? Quid igitur nisi paremiam proverbia-  
lem tibi opponamus, qua Salvator noster ad  
Iudaeos utitur? Cui assimilabitur generatio  
ista? Similis est puerulis, qui sedent in foro,  
& acclamant Sodalibus suis, ac dicunt: Ti-  
bia cecinimus vobis, & non saltastis, Lamen-  
tati sumus vobis, & non planxistis.*

*Verum quia nominatim deinceps reci-  
tas, quae in Syllogismo nostro desiderare te  
dicis, age videamus quae illa sint.*

**VI**

*Disiunctivum Syllogismum, ais, nos insti-  
tuisse, cuius maior propositio trium sit partium,  
propter tres species praedicationum; Et vel Osci-  
tantiam vel dolum habere nugaris, quod paulo  
ante lectores tales postulaverimus, qui tantum,  
B quid*

quod regularis, quid figurata prædicatio sit, norint. Inusitata certè, inquis, imprimis noscenda esset, Vt quæ de remotione eius tandem subiiciuntur, probari possent. Hæc tua sunt, qui dum in Scirpo, quod aiunt, nodum quæris, utrumq; & dolum & oscitantiam tuam prodis. Ideo enim discrimen inter Regulares & figuratas prædicationes prius disertè inculcavimus, quod veteres, siue Peripateticos, siue Patres, siue scholasticos, has duas tantum Species, non plures posuisse constet, Idq; eo ipso significavimus, quod Damasceni bimembrem divisionem toties allegavimus: Videlicet quod prædicatio omnis, aut Synonyma sit, quæ regularis est: aut homonyma, quæ est figurata,

Quia tamen D. Philippus bono consilio tertiam speciem prædicationis addidit, propter doctrinã de Filio Dei, hanc quoq; in Syllogismo à nobis proposito minime dissimulavimus, Sed ad prædicationes Sacramentales illam non congruere ostendimus. Quod nunc quoq; sine vlla dubitatione asserere posse videmur, cum autor ipse, qui primus hunc modum prædicationis in præceptis Dialecticæ



lecticis posuit, nunquam ad Sacramentales  
propositiones, sed expressè atque disertè ad  
eas tantùm, quæ vel unionem personalem  
describunt, vel quæ per Communicationem  
Idiomatum vera esse dicuntur, prædicatio-  
nem inusitatam retulerit?

V II.

Quale verò artificium Sycophanticum Pag. 30. b

est, Cum etiam in voculas singulas inqui-  
rens, Censoria Virgula tanto cum supercilio  
Hoffmanne, notas, quòd diximus: Univer-  
saliter duo disparata non posse unam aliquam rem  
esse. Hæc, inquis, particula, (Universaliter) in  
germanico, cuius compositio nimis sit horrida, ita  
posita est, ut non tantùm imperiti or dubitare possit,  
num sit distinctionis in disparatis determinatio, an  
verò ad negationem pertineat, sed etiam constante  
posteriore, ambigua Syntaxis maneat, num eadem  
particula quantitatis moderamen, vel Quantita-  
tis maxima indicationem præstet, hoc est, num  
hæc sit sententia: Unam rem non esse alteram, in  
universum scilicet: num verò hæc: Univer-  
saliter verum esse, quòd una nequeat esse altera. Pri-  
or sententia esset parata effugio, si obiceretur in-  
stantia, quam isti formantes thesin tum animo &  
verbis non essent complexi. Qui. n. negat, quòd  
aliquid se hoc vel illo modo universaliter habeat,  
particularia omnia non destruit. Sed natura ar-

B a

gumen-

umentationis postulat, ut uniuersalem Negationem intelligas.

Quæsa te, quid est nodum in scirpo quærere, Si hoc non est? Et nostrâ ne, an tua Oratio obscura est & horrida? An non, qui in germanico idiomate dicit: Das durchaus vnd in gemein/was zweyerley vnd vnterscheiden ist / kan nicht ein einiges ding sein / hoc ipsum significat, quòd prorsus nulla disparata, vnum aliquid secundum substantiam seu essentiam esse possint, Idq; tu ipse, volens nolensq; fateri cogeris: Ipsam naturam argumentationis postulasse, ut uniuersalis negatio intelligatur.

VIII. *Qualis etiam illa est Cavillatio quæ sequitur?* Nondum mittere possum inquis, Vocem uniuersaliter. Negatio enim duplex distinctè datur per particulam disiunctiuam. I. Vnum non posse esse alterum. II. Neque propriè vnum de altero dici posse. Posterior admittit notam maximæ Quantitatis, quia modum proprium determinatum habet, in quo uniuersalitas comprehensa est. Prior verò non restricta ad certum impossibilem modum, latior relinquitur, ideoq; uniuersalis negatio, quod vnum sit alterum, incommoda est, reijciens etiam ea, quæ natura sua non complectitur. Non inquam, rectè dicitur: nullo modo

do rerum disparatarum unam posse esse alteram.  
Non enim satis est, mutationem & confusionem  
excepisse, quod ipsum tamen impertinenter fit, ut  
postea dicitur, sed manet modus possibilis, qui  
neq<sup>3</sup> mutationem, neq<sup>3</sup> confusionem habet: Ut  
cum dico, Panis est Corpus Christi. Hac cum  
vera sit oratio, & unum esse alterum disertè dica-  
tur, citra mutationem & confusionem, non omnes  
modos posibles exceperunt: qui quod de modo lo-  
quendi obseruarunt, in modo essendi prius conside-  
rare debuissent. Aut si hoc excipere noluisent, id  
quod tamē intentio illorum flagitabat, interim mo-  
dum essendi necesse fuisset, ita certo genere describi,  
ut uniuersalitati citra instantiam locus posset esse.

Non dubitamus lectorem legentem  
ista, Delium natatorem requirere. Ita velut  
ex antro Trophonio egressus fastuosus iste  
Theologus, & vultum tetricum, & oratio-  
nem obscuram præ se fert. Et tamen, si Dis-  
placet, perspicuitatem in alijs maiorem de-  
siderat. In quo ne officio nostro deesse videa-  
mur, conabimur planius efferre non modo  
nostram sententiam, sed etiam, quæ in con-  
trarium afferuntur ab hoc aduersario no-  
stro.

De disparatis ergo utrumq<sup>3</sup> negavi-  
mus.

mus, I. Quod unum possit esse alterum.  
II. Quod propriè unum de altero dici possit.  
Ex his concedit Cavillator iste, Veram esse  
posteriolem propositionem, quòd scilicet nulla  
disparata regulariter de se inuicem predicari que-  
ant. Agnoscit enim hanc uniuersalem nega-  
tivam veram esse: Priorè verò illam negat  
uniuersaliter verã esse, quòd videlicet nulla  
disparata possint esse res una & eadem. Mu-  
tat autem fraudulenter & Sophisticè  
tùm verba, tum sententiam nostram.  
Quòd enim à nobis dictum est, Re-  
rum disparatarum una, non potest esse altera,  
id est, Substantia in disparatis non potest  
esse eadem, id per fallaciam plurium inter-  
rogationum, transformat in hanc propositio-  
nem: Nullo modo rerum disparatarum una po-  
test esse altera, Et vt instantiam assevera-  
tioni nostre opponat, exemplum profert  
sumptum ab unione Sacramentali, que non  
mutat substantiam, sed relationem tan-  
tùm. Neq; verò quisquam negauit, Panem  
mutatione Sacramentali fieri & esse Cor-  
pus, id est, Sacramentum Corporis Christi.  
Neq;

Neg<sup>3</sup> de hoc queritur, Sed probet iste, si potest; Panis essentiam esse ipsissimam essentiam Corporis Christi. Quod ne Papista quidem dicere audent, qui pro mutatione Sacramentali, (de qua veteres Scriptores loquuntur) transubstantiationem iuvexerunt, Ideoq<sup>3</sup> non essentiam panis dicunt esse Corpus Christi, sed ex eo, quod panis fuit, jam Corpus Christi factum esse docent.

Nec verò exceptione nobis opus fuit ad removendam hanc instantiam, quam Octavus iste Sapientum profert, cum manifestissimum sit, de disparatis ita uniuersaliter nos locutos esse, ut intelligi facile posset, unam rem non posse esse alteram, videlicet quò ad essentiam. At panis nequaquam est Corpus Christi per essentiam, seu essentialiter ac substantialiter. Quid igitur aliud facit sublimis iste Theologiae dictator, quam quòd in mari verborum, ut est apud Oratorem graecum, praedonem agit? In ijs verò, quae addit, fortassis Carneadeum acumen ostentare voluit.

Negat rectè à nobis dictum esse: Quod

B 4 vna

IX.

*una Disparatarum rerum, non sit altera (quam  
diu non mutantur neq; misceantur) Hæc, inquit,  
exceptio mutationis & commixtionis impertinens  
est. Quæ verò causa tam graues sunt repre-  
hensionis istius?*

*Pag. 32.*

*Primum ait, Quia mutatio nimis generaliter  
appellatur, cum nequaquam omnis mutatio ob-  
stet negationi. Non enim quævis mutatio efficiet,  
ut unum fiat alterum, sed essentialis tantum.*

*Quasi verò Circumstantiæ verborum,  
quibus in germanico contextu vsi sumus,  
non ostendant euidenter, mutationis no-  
men, hoc loco, non generaliter, sed in specie  
vsurpari à nobis de mutatione essentiali,  
qua desinit substantia prior, Vt cum aqua in  
nuptijs Canæ miraculosè mutatur, ut jam  
non sit amplius aqua, sed Vinum præstans  
& generosum.*

*Secundam Causam reprehensionis affert:  
Quòd data transubstantiatione, quæ est species  
mutationis, non amplius sit negocium de rebus dispa-  
ratis, & vana sit quæstio, num unum de altero  
dici possit. Quæ enim disparata erant, unum facta  
sunt, & quia transit unum in alterum, alterum  
est abolitum, quo ipso disparatarum Natura ces-  
savit.*

*At-*

Atqui hoc ipsum est, Cur exceptio illa mutationis inserta sit propositioni nostra. Hanc enim ob causam, quod post mutationem (videlicet substantialē) disparata desinunt esse disparata: diximus disparatarū rerum unam non esse alteram citra mutationem; ut aqua & vinum disparata erant, ante mutationem per miraculum factam, Nondum enim aqua erat Vinum. Post mutationem verò miraculosam, quæ diuina Virtute Christi facta est, non jam aqua amplius est, Sed quæ prius aqua erat, Substantialiter facta est Vinum. Quomodo & Papistæ negant, hoc, quod panis fuerat, & ipsum Christi Corpus disparata esse, quia per mutationem substantialem seu transubstantiationem desierit esse panis, & in locum eius successerit Corpus Christi. Non igitur impugnat, Sed confirmat exceptionem nostram hæc ratio, nec contra nos, sed pro nobis hic agit aduersarius iste, oblitus haud dubiè sui ipsius, ut solent homines, Φιλονείκηι καὶ ἐριστικῶι sæpè afferre arma, quibus non tam alios, quàm se ipsos & causam suam lædunt.

Postremò & Commixtionis exceptionem impertinentem esse persuadere nobis hic Sophista conatur. Quia, inquit in mulso non dicitur mel esse aqua, vel aqua esse mel, sed aliquid tertium resultans, utrumq; est,

At verò non una illa commixtionis species est, quam allegat Sycophanta. Miscetur aër spiritibus nostris in Cerebro. Miscetur aqua modica, vel Cerevisia vel Vino. Hic quæ disparata fuerant ante commixtionem, Vnum quiddam fiunt, mixta inter se proportione certa. Nam quia superat vis spirituum, & plus est Cerevisia vel Vini, quam aqua infusa, manet appellatio Spirituum, Cerevisia, aut Vini. Neque absurdum est dicere, in his exemplis, disparatarum rerum unam fieri alteram propter Commixtionem certo modo factam, quæ est causa alterationis.

Sed pudere debebat ὑπερήφανον istum Pyrgopolynicen, quòd ex tam tenuibus cavillationibus celebritatem nominis aucupatur.

Narrant historia, Domitianum Casarem initio principatus sui, quotidie in Cubiculum



culum secretum se abdidisse, ut serie meditationi grauis: negotiorum intentus esse videretur. Sed cum ex ministris quidam per foramen introspeceret diligentius, vidit nihil illum aliud agere, quam *MVSCAS CAPTARE*, easque stilo praecuto configere, Atque is postea interroganti, esset ne quis intus cum Casare, lepidè respondit, *NE MVSCA Quidem.*

Simile prorsus artificium exercet Hoffmannus noster, ad ostentationem se totum componens, & gloriam eximia atque excellentis opera, nauat & Ecclesiae captans, cum tenuissimis tantum argutiolis & Cavillatiunculis indulgeat, quod perinde est ac si Culicibus & muscis insidietur. Quibus adeo non expleri potest, ut tandem ipse in muscam Venenatam, quae secundam Salomonem, preciosam unguenta corrumpit, Metamorphosi quadam poetica conuersus, etiam quae rectissime dicta sunt assultu & rostro suo inficiat & corrumpat, aut si hoc perficere non possit, saltem alarum complosione strepitum ac sibilum molestum cieat. Ejus rei exemplum.

pra-

praeter ea, quae haecenus Commemorata sunt, praebet reprehensio descriptionis germanicae Disparatorum à nobis proposita. De qua in hunc modum scribit.

X.  
Pag. 32.

Non satis perspicue *CAVTELA* illa proponitur. Quod disparata sint, quorum non est substantia eadem, nec necessario additur, sed potuisset absq̄, ullo periculo omitti. Si enim eandem substantiam intelligis, quod substantia unum est: improprie dictum est (εινελες Substantis) quod habet non ταυτότητα, sed ὁμοιότητα. Deinde rebus disparatis, non convenit ταυτότης, Agitur autē hic tantum de disparatorum praedicatione de se inuicem, cui ταυτότης, ut alienum, non potest, obstare, itaq̄, inepte eximitur. Quod si eandem substantiam intelligis, ut est Petri & Pauli, nec hoc modo istam excipere oportuit, Quia cum nihilominus disparatae sint personae, una non potest esse altera.

Quam ridiculum est, Sycophantam istum, perspicuitatem in nobis desiderare, quam res ostendit nullam esse in ipsius Oratione? Quid enim ista, quae de verbo ad verbum, ex libro Hoffmanni recitavimus, Continent, nisi inanem & obscurum strepitum, quales muscarum bombi esse solent temere hinc inde Vagantium? Sed quantum

Con-

Conjecturis assequi licet, existimamus hos  
eum sonos quantumvis obtusos edere volu-  
isse.

Quod, scilicet, non opus fuerit, ut in  
descriptione Disparatorum adderemus ver-  
ba illa: Quorum substantia non est eadem. Hanc  
enim tum exceptionem, tum CAVTELAM  
non necessariam nominat more Iuridico, for-  
tassis, ut Musca quoque CAVTELA S  
Cepolla legisse videantur, & novitius iste  
Doctor inter Iurisconsultos Theologus, &  
inter Theologos Iurisconsultus repente ap-  
pareat.

Sed ineptit, (hac enim voce delecta-  
ri videtur) quantumvis ferociens musca  
ista venenata, cum ex ipsa descriptione, seu  
ἐπιλωδία, & interpretatione vernacula La-  
tina Vocis disparatorum, Cautelam seu ex-  
ceptionem peculiarem efficere conatur. Cum  
enim in germanico Idiomate, Vno Vocabulo,  
Vox Disparatorum exprimi non possit, ἐξ-  
μῆνως diximus Disparata (de quibus hoc  
quidem in loco à nobis dicitur) res diuersas  
esse quarum non sit una eademq; substantia,  
Nec

Nec aliud dicere voluimus, quàm quòd cavillator iste his Verbis effert. Rebus disparatis non Convenire τωτότης. Nihil igitur opus erat exprobratione ὁμωνυμίας, in Voce germanica Einertley. Cujus significatio ex collatione membrorū in qualibet Oratione, facile intelligi potest etiam à pueris, num de τωτότης, id est, identitate an verò de ὁμοιότητι seu similitudine accipienda sit, Multò minus intempestiva illa disputatione opus erat, qua ostentare se iste voluit, quòd ubi τωτότης est, ibi non possit locus esse predicationi disparatorum. Et quòd Petrus & Paulus eisdem sint substantia (scilicet specie non numero) & quòd tamen disparate persone sint. Quae neque ignota nobis sunt Dei beneficio, neque contra nos, sed pro nostro instituto faciunt.

Sed NOTO hac tantum, inquit, non agitabo neque exagitabo. Nos igitur (ut gratiam ei referamus, quòd notatione non tam alicuius erroris nostri, quàm Curiositatis suae contentus, exagitare ista, quae rectè dicta sunt à nobis, non voluerit) Monemus  
homi-

hominem, ne seipsum eiusmodi nugis deinceps deridendum atque exagitandum viris intelligentibus praebeat: Et Melanthonianam illam Commonefactionem sequatur, qui in praeceptis Dialecticis puerilem illam regulam explicans, Substantia diuersa non dicuntur contraria, sed disparata, jubet vitare subtilitatem nimiam, Et versum citat. Crede mihi sapere est, non nimium sapere.

Quod si hanc quoque viri sapientis & communis Germania praepetoris admonitionem siue notare, siue exagitare voluerit, fortassis ut subtilis & Seraphici alicuius doctoris titulum in Ecclesia mereatur: fruatur sanè per nos *παταμορυγία* ista sua, quae nihil nisi Vanum laborem habet, qualis illius fuit, qui grana ciceris ex spacio distante missa, in acum continuo & sine frustratione inserebat, Quem cum spectasset Alexander, donasse dicitur eiusdem leguminis modio, Quod praemium fuit illo opere dignissimum.

Sed ipse tandem sese nouo strepitu, ut pergat ad alia, exuscians, Medulla, inquit  
huius

XI.  
Pag. 33.

huius propositionis est remotio regularis prædicationis, quæ ut robur habeat, ita uniuersalis esse debet, ut omnes regularium species simul & semel excludat, Bremenses autem negationem ad synonymam, quæ species est regularium, reducunt, In regularibus enim non tantum agitur de integris definitionibus, quæ cum suo definito seu οὐνόματι converteri possunt, aut cum idem de se ipso dicitur, sed etiam cum sigillatim species de individuo, vel de specie & individuo genus aut differentia, aut proprium, aut Accidens prædicatur, modum regularibus accensio prædicationibus, quæ cerè non habent istam synonymam rationem ad invicem. Nisi igitur cum ad species transeat, remotio expressè omnes inuoluantur, particularis erit negatio, atq; ita robore destituta ad Conclusionem necessario.

Satis apparet gloriosum istum Theologastrum herere atque impingere in appellatione prædicationis synonymæ. Hanc enim cum synonymia confundit. Redeat ergo ad scholam cum pueris, & ex Cathedra paulisper descendens, seposito interim pileo Doctorali, in subsellijs repetat doctrinam de antepredicamentis, ubi pueri docentur, quid sit prædicari οὐνόματι καὶ ὁμωνόματι.

Nos

Nos lectori locum Damasceni subiiciemus  
qui cap. 8. Dialectices hoc modo discernit  
species prædicationum. *Univoca prædicatio*  
est, quando & nomen, & definitionem ipsius no-  
minis suscipit Subiectum, ut animal prædicatur  
de homine: & suscipit homo, & nomen & defini-  
tionem animalis. Animal enim est substantia ani-  
mata seu sensibilis. Sed & homo suscipit definitionē  
hanc. Et substantia enim est homo, & animata &  
sensibilis. *Æquinoca autē prædicatio* est, quando  
nomen quidem suscipit, definitionem autem ne-  
quaquam, ut imago hominis nomen quidem  
hominis suscipit, non autem definitionem. Defini-  
tio enim hominis est animal rationale, mortale, in-  
tellectus & disciplina capax. Imago autem neq;  
animal est, Non enim est animata, neq;  
rationalis,  
neq;  
intellectus & disciplina capax.

Hæc si didicisset aliquando Hofmannus  
iste, qui sibi ipsi tantā eruditionis persuasio-  
nem induit, non ita fedè ac turpiter insciti-  
am suam proderet in eo, cū prædicationes  
Synonymas, tantum speciem quandam re-  
gularium prædicationum esse affirmat, cū-  
que negat, Synonymè de individuo prædicari  
speciem, vel de specie genus, aut differenti-  
am, aut proprium, aut accidens. Et tamen

C

ceit

seu larva Depositoris assumpta, quales in  
beanorum convivijs adhiberi solent, pileo  
ac cornubus verendus, exclamare audet,  
quasi re præclarè gesta & strage ingenti edi-  
ta: Deus bone, quot vexis scholasticis obnoxia  
est iactantia ista  $\Psi\epsilon\upsilon\delta\omega\nu\acute{\mu}\mu\varsigma \gamma\nu\acute{\omega}\sigma\epsilon\varsigma$ ? Et mox  
leniori vocabulo notationum utens, properare se  
quidem ad magis realia: & tamen monstrando  
quàm manca & mutila sit doctrina de prædica-  
tionibus apud nos cognitio, quos ex suo ingenio rur-  
sus æstimans, temerè arrogantes vocat, attingere se  
ista voluisse, ait, ut dilueret hominū istorum Super-  
biam, & sobolem eius ferociā nonnihil retunderet.

At verò, si paria reddenda essent,  
arrogantissimo  $\mu\alpha\lambda\alpha\iota\omicron\lambda\omicron\gamma\omega$ , quàm non esset  
difficile, Leoninam Cumano isti detrahere,  
Si fortè ab hero agnitus, castigatione durio-  
ri ad officium revocari posset, retusa, ut lo-  
quitur, Superbia, & huius sobole ferocia, De  
qua non tam alios insimulare, quàm semet-  
ipsum accusare meritò debebat.

Verum cùm non libeat nobis imitari  
scurrilem ipsius dicacitatem: relinquamus  
sanè personato isti & inepto Vexatori, Vexas  
illas suas, de quibus gloriatur, Scholasticas. Quas  
cùm



cum legent viri graues & intelligentes, non  
modò audaciã hominis istus deprehendent,  
temerè reprehendentis, quæ non intelligit,  
atq; flagitiosam oscitantiam atq; ignorantia  
suam, quam alijs tribuit, palam profitentis,  
sed etiam pertulantiam istam execrabun-  
tur, quarentem delitias in peruertendis re-  
ctè dictis, & in lacessendis temerè atque  
exagitandis alijs. Quæ petulantia siue à na-  
tura vanitate, & superbia insolenter se effe-  
rente supra alios, siue à malitioso alijs no-  
cendi studio profecta sit, certe à professione  
nominis Theologici alienissima est. Verum i-  
ta plerumque fit, quemadmodum apud AE-  
schilum dicitur, ἢ δε μωρία μάλις ἀδελφῆ  
& πονηρίας ἔφϋ.

Nec dissimulat ματαιόλογος iste, lusisse  
se hætenus tantum. Nunc enim, inquit, ad  
κρινόμεον accedam. Itane verò Sex Paginae  
integre perierunt Sycophantæ isti, ante-  
quam ad ea, de quibus controvertere no-  
biscum voluit accederet? Quid feret autem  
hic tanto dignum promissor hiatu? qui Inuo-  
luta se euoliturum, superflua ressecaturum, & or-  
di-

XII

C 2

di-

dine seruatō, quod dicere voluerimus, simplicissimè & perspicuè propositurum se pollicetur?

*Istum, inquit, Statum habent Bremenses.*  
*Pag. 33. b. Hanc locutionem, Panis Sacra Cæna est Corpus*  
*& 34. Christi, esse prædicationem figuratam:*

*Hoc igitur affirmatum probandum est: Quia autem non libuit illis uti simplici Syllogismo, qui à definitione fuisset optimus, sed a remotione ceterarū specierum enunciationis, disiunctiuo Syllogismo hoc fieri oportuit, cuius disiunctiuæ propositio trium quidem est partium, propter tres prædicationis species, unicum tamen Syllogismum admisisset, si in minore duarum negatio constitisset. Sed & hoc ipsis displicuit, ut præter superflua alia ad minimum gemino Syllogismo opus fuerit. Tales autem illi sunt, ubi aperte procedunt.*

#### *I. Syllogismus.*

*Prædicationis, aut est regularis, aut figurata, aut inusitata.*

*Rerum autem disparatarum, quales sunt Panis & Corpus Christi una de altera propriè nunquam prædicari potest.*

*Ergo aut Figurata, aut inusitata erit enun-  
ciatio, cum dico Panis est Corpus Christi.*

#### *II. Syllogismus.*

*Rerum disparatarum una de altera, aut Fi-  
gurata, aut inusitata forma prædicationis dicitur.  
Sed Panis & Corpus Christi res disparatæ,  
non*

non iunguntur forma predicandi inusitata.

Ergo debetur illis forma figurata.

Probatio remotio in minore, est auctoritas D. Philippi, qui inusitatum speciem tantum designavit propositionibus de Filio Dei.

Ostentare se, ut apparet, Hoffmannus voluit, ne prorsus rudis haberetur Dialectica. Itaque etsi turpiter antea impegit, statim in primo limine preceptorum Dialecticæ, cum ruditatem suam prodidit in explicanda predicatione Synonyma, hoc tamen rectè nunc ab eo fit, quod antequam disputet de argumento nostro, quod impugnandum sibi sumpsit, prius statum ex Scripto nostro repetendum esse putavit. Reprehendit autem consilium nostrum, quòd disjunctivo potius, quàm simplici Syllogismo usi simus. Hic enim à definitione, inquit, fuisset optimus.

Cur verò Musca ista hinc inde circumvolitans, non ad ea loca Scripti nostri se contulit, ubi definitionem Sacramentalium predicationum (quas suo modo ad figuratas pertinere passim diximus,) ex Theodoretè & Augustini auctoritate toties inculcavimus? Unde vel pueris Syllogismum istius-

modi simplicem conficere licuisset.

Figurarum predicationum Species est, cum de Signo externo & visibili predicatur res signata:

In hac locutione Sacramentali: Panis est Corpus Christi, quod pro nobis est traditum, predicatur res signata, videlicet Corpus Christi, de Signo, id est, de Pane.

Ergo hæc locutio Sacramentalis, Panis est Corpus Christi pro nobis traditum, est figurata.

En igitur Hoffmannæ Syllogismum simplicem, si omnino talem à nobis requiris.

Quòd autem Syllogismum disjunctivum à nobis positum hac Cavillatione sugillas, quòd gemino syllogismo opus sit, ad illum evolvendum: vel ignorare, vel callide dissimulare videris, quòd pueri etiam, qui Dialecticam à primo limine salutârunt, sciunt nihil esse frequentius, quàm in texendis Syllogismis, studio brevitatis, ad Conclusionem Syllogismi principalis addere aliud consequens, juxta regulam: Quicquid sequitur ad consequens bonæ consequen-

quentia, sequitur & ad antecedens.

Nihil autem necesse fuit, in sermone Vernaculo terminos scholasticos à nobis Vsurpari, Quod si factum esset, multò magis calumnia tibi parata fuisset, à qua Initium hujus disputationis supra fecisti, Superbi & arrogantis esse in scripto germanico artium terminos sollicitè urgere.

An verò ita imperitos nos esse puerilium exercitiorum putas, ut si libuisset, ea ipsa forma, qua tu unicum Syllogismum fieri debuisse dicis, contexere argumentum nostrum non potuerimus? Nam cum idem argumentum varias formas recipiat, ceu laus est cere, mollis cedensque sequatur, si doctos digitos, jussaq; fiat opus: Quid facilius fieri à nobis potuisset, quàm hoc modo argumentari?

Omnis predicatio aut est regularis, aut figurata, Philippus verò tertiam speciem primus adiecit, videlicet Inusitatam.

At hæc propositio, Panis est Corpus Christi pro nobis traditum, non est regularis predicatio: Quia disparatū de disparato

dicitur, quod regulariter fieri non potest.  
Aut si quis Philippica distinctio reti-  
nenda sit, ne quidem ad inusitatas referri  
potest, Quia author huius appellationis in-  
usitatum predicationem tantum ad proposi-  
tiones de filio Dei incarnato retulit.

Est igitur hæc propositio, Panis est Cor-  
pus Christi pro nobis traditum, figurata.

En tibi Hoffmanne etiam disjuncti-  
vum Syllogismum unicum, nisi quod proba-  
tio Minoris intexta est: ne tu dicas, quod  
jam pridem objicis, in Minore non constitisse  
negationem duarum partium, quæ removenda  
fuerint.

Sed verissimè à Comico dictum est:  
Homine imperito nihil quidquam vidi in-  
justius, qui nisi quod ipse facit, nihil re-  
ctum esse putat. Tu enim tuo libitu atque  
arbitratu ex nostro argumento, alias atq;  
alias formas Syllogismorum tibi sculpis,  
Idq; ita facis, ut imitari velle videaris lani-  
os imperitos, qui multas parvas particulas  
faciunt: Et nobis non concedis jus, ut ar-  
gumentum nostrum ea forma exprimere-  
mus

mus, qua in Vernaculo sermone commodis-  
simum fore iudicavimus. Ac miramur ti-  
bi tam exigue & exiliter omnia no-  
stra ad Calculum revocanti, non in men-  
tem venisse, ut peculiarem reprehensionem  
institueres, quod etiam ordinem Syllogismi  
naturalem, dedita opera mutavimus in ger-  
manico, prius recitata Minore, quam maio-  
re propositione, Sed in Rhetorum scholis for-  
te tum audivisti, Orationem popularem li-  
beriore & pleniore esse, quam sunt con-  
cisi & nudi Dialecticorum Syllogismi, &  
plerumque argumentationes inchoari à Mi-  
nori.

Cum autem profitearis, te superflua XIII  
omnia resecare velle: & ex geminis illis  
tuis Syllogismis priorem nobis totum conce-  
das: Cur non contentus fuisti posteriore al-  
tero, de quo dimicatio est?

Rerum disparatarum una de altera,  
non regulari, sed aut figurata, aut inusita-  
ta forma predicationis dicitur.

Sed Panis & Corpus Christi, utpotè di-  
sparata, non junguntur forma predicandi

C s in-

inuitata, quam D. Philippus tantum assignavit propositionibus de filio Dei.

Ergo Corpus Christi prædicatur de Pane figuratè.

Pag. 34. b

Hunc enim Syllogismum, ais deinceps, te improbare ob remotionem inuitata prædicationis in Minori, quæ rationi ex natura prædicationis petita palam aduersetur. Quæ uerò est illa ratio? Cui, inquis, Competit definitio, ei definitum competit, & non est denegandum. Sacramentalibus locutionibus competit definitio inuitatarum. Est enim Inuitata prædicatio, quæ disparata, per mysticum, & nec regulari, nec figurato conuenientem modum unita, Sacro sermone de se inuicem uerè prædicat. Sacramentales autem locutiones disparata iungentes, de quibus hic est disputatio, sacri sermonis usu, & modo mysterij ueræ sunt, Omnium uerò confessione negantur regulares, testimonio etiam cuiusdam apud aduersarios magni nominis, figuratarum naturam respuunt, id quod in super immota demonstratione firmatum est supra: Ergo Sacramentales istas locutiones rectius inficiaberis irregulares, & figuratas, à quibus ipsa natura disident, quàm inuitatas, quibus suo modo se accommodant.

Hic si tuo more in lente unguentum  
quarere uellemus, causam fortè haberemus  
re-



reponendi tibi illa tua, quæ supra in nos calumniosè detorsisti: Studere te variarum rerum intricata Coaceruationi: Et rem extricare vel non potuisse vel noluisse, quorum neutrum sit laudabile.

Sed rem ipsam potius persequemur. Omnis definitio, inquiunt Iurisconsulti, (quorum sermone te delectari supra observavimus, fortassis quia magnificentia tua aliquid accedere inde putas) periculosa est. Meminimus etiam D. Philippum sæpè dicere. Non cuiusvis artificis esse, rectè definire. Cur ergo hoc tibi sumis, ut novam Inusitatae predicationis definitionem in medium afferas, & eam quidem huiusmodi, ut cognitionem lectoris verba ipsa & sententia verborum effugiant? Quis est enim ille modus mysticus, qui nec regulari, nec figurato conveniat? Deinde quid est, quod dicis, disparata per mysticum & nec regulari, nec figurato convenientem modum V N I T A esse?

Respicit modus mysticus unionis, haud dubiè rem ipsam, id est, modum unionis disparatorum. At regularem & figuratum modum

modum nemo unquam præter te ausus est  
dicere ad unionem rerum pertinere, cum  
prædicationis modus saltem designetur istis  
vocalibus.

Præterea etsi nemo ita prophanus est,  
quin fateatur Sacramentales locutiones sa-  
cri sermonis usu, & modo mysterij veras es-  
se, tamen non propterea figuratæ esse desi-  
nunt.

Cum dico, Flammæ in ore Apostolorum,  
aut Columba descendens super Christum,  
aut halitus quem Christus ex ore suo efflat  
in discipulos, est Spiritus Sanctus, Vera est  
prædicationis, & Sacri sermonis usu, & modo  
mysterij, videlicet quia cum istis rebus visi-  
bilibus conjuncta erat exhibitio Spiritus S.  
Figuratum tamen prædicationis modum es-  
se, negare neq; ausis, neque si velis, possis.

Ergo stare utrumq; potest, Sacramen-  
tales locutiones, usu sermonis sacri, & my-  
sterij modo veras esse: Et easdem tamen  
ad prædicationis modum figuratum con-  
gruere.

Et quam tu inusitatam prædicationem  
esse

esse definitis, qua disparata per mysticum modum  
unita sacro sermone de se inuicem verè prædicen-  
tur. Eam nos multò rectius prædicationem  
figuratam & Sacramentalem nominare pos-  
sumus, ea quidem ratione, qua veteres no-  
men mysterij peculiariter Sacramentis tri-  
buunt, propterea quòd foris aliud cernitur,  
aliud intus animo intelligitur,

Nimis autem apertus dolus est, quòd  
testimonio cuiusdam magni nominis Viri, Sacra-  
mentales locutiones naturam figuratarum prædi-  
cationum respuere, & à figuratis ipsa natura dissi-  
dere ais.

Nam quia tu ipse pagina tui libri 21.  
ad locum in Orthodoxo consensu fol. 152.  
prouocas: cogitare debuisti, non de futuros,  
qui locum eum inspecturi essent, atque inde  
percepturi, quàm dolosè fallaciam commit-  
tas à dicto secundum quid, ad dictum sim-  
pliciter. Non enim ἀπλῶς & in uniuersum  
ille, quisquis fuit, quem Orthodoxus consen-  
sus celebrat, figuratum modum prædicatio-  
nis negauit inesse locutionibus Sacramen-  
talibus, Sed hoc voluit, non vulgarem, se  
in his agnoscere figuram, quæ in nuda signi-  
fica-

ficatione consisteret, Et tu, si bona fide agere  
Voluisses, non mutilare debuisses locum il-  
lum, ad quem, in Orthodoxo consensu, pro-  
vocas, Sed quid mirum? Si  $\epsilon\pi\epsilon\upsilon\delta\iota\chi\iota\sigma\alpha\varsigma$  im-  
iteris, qui aut leges mutilatas citant, aut  
dextram legum interpretationem perverserunt,  
ut fucum imperitis faciant?

Cur enim omititis in testimonio magni  
illius viri, quod **HACTENVS** vereri  
se dicit figuram admittere? Cur taces, quod  
testimonium illud probet Orthodoxus Con-  
sensus, Si **DEXTRE INTELLIGATVR**,  
Quod quomodo faciendum sit prolixe  
ibi declarat.

XIIII.  
Pag. 34.

De Philippo Melanthono verò (quem  
nos primum authorem esse diximus appella-  
tionis Inusitatarum prædicationum) qua fron-  
te scribere audes, Audacius quam par sit pro-  
nunciare Bremenses quod ad inusitatum prædi-  
cationem duntaxat propositiones de filio Dei retu-  
lerit? Quæ enim exclusiua fortior esse po-  
test? quàm quod in Dialecticis Philippi di-  
citur, Inusitatus modus est in propositionibus  
de filio Dei. Quarum non sunt alia exempla  
in

in rota rerum uniuersitate. Quod perinde est,  
ac si dixisset: Sola propositiones de filio Dei  
incarnato pertinent ad prædicationem inu-  
sitatam. An non ergo pudet te negare,  
quod exclusiua in textu Melanthoniano re-  
periatur? Et qualis quæso illa tua Cauilla-  
tio est? Licet dicatur earum non esse alia exem-  
pla in tota rerum uniuersitate, tamen hoc potius  
exceptionem à regularitate uniuersi innuere,  
quàm ut aliarum inusitatarum & Sacrarum  
verarumq; unionum exempla, præsertim si doctri-  
na eorum exquisitius tradenda sit, reijciat.

Exquisitius te tradere posse autumas ista,  
quàm Philippus explicarit. Sed tu te corni-  
cum oculos configere posse putas, ut dignus  
videare illo elogio, quo post paginas duas  
ἐγὼ νικῶς ludificare alios conaris: Verè hic  
discipulus præceptorem D. Philippum magno post  
se relinquit interuallo, INSCITIAE scilicet spacio  
à Viro doctissimo separatus. Et quæ te quæso de-  
mentia cepit, quod cum Vnione persona dua-  
lirū naturarū in Christo, (cujus descriptionis  
ad Inusitatas prædicationes retulit Melan-  
thon) aliarum Vnionum exempla confun-  
dis? quæ habeant sanè sacram veramque  
vno.

unionem, ἔσιωδῶσ tamen, καὶ ὑποστατικῶσ.  
καὶ ἀχωρίστωσ unita non sunt.

Vera quidem & Sacra unio est, quae Sa-  
cramentalis nominatur, Sed praedicationis  
modum disertè retulit Melanthon ad fi-  
guratas, 1. Corinth. 10. & 11. Itaq; glossu-  
lis tuis diffidens, quibus Melanthonem in  
partes tuas attrahere frustra niteris, ultro  
tandem Flacianico more auctoritatem eius  
abijcis, & quasi non eadem ratione appella-  
tio quoque ipsa inusitata praedicationis à  
Philippo primùm usurpata repudiari possit,  
retinere tamen, Si Dis placet, praedicationem  
inusitatum conaris, abiecta interpretatione  
authoris.

Ponendo, inquis, D. Philippum tantum propo-  
sitiones de filio Dei inusitata praedicationi subiecisse:  
haud iniuria porro, tamen quaeretur, num quae  
D. Philippus in artibus statuit, ea non tantum sint  
oracula per se, & suo loco immota, sed etiam in pra-  
iudicium veritatis Coelestis urgeri debeant?

Vtinam, Sycophanta, idem observares  
cum tuis, quoties Lutheri, quoties Brentij  
vestri nomen anteceptis opinionibus vestris  
pretexitis. Si enim oracula immota non  
sunt

sunt, ut certè non sunt, nisi quantum Ora-  
culis Scripturæ Sacræ nituntur, quacunque  
ab hominibus, quantumvis magnis & eru-  
ditis prolata sunt: Cur in præjudiciū verita-  
tis cælestis illa ex eorū scriptis urgetis, quæ  
authoritate Scripturæ probari non possunt?  
& cur in horum Scriptis judicandis, non se-  
cundū, sed contra Scripturā pronuntiatis, ut  
fit in hac ipsa controuersia Sacramentaria?

Nam quæ aliqui feruore conten-  
tionis alicubi incommodius scripserunt,  
ea pertinaciter urgere non desinitis. Quæ  
uerò in scriptis eorum, ad normam Scriptu-  
ræ Sacræ congruunt, quæq; cum Orthodoxæ  
Ecclesiæ omnium temporum consensu Catho-  
lico consentiunt, Ea (quia palato vestro non  
sapiunt, quia ad superbiam & fastum ve-  
strum non conducunt, quia opes & reditus  
vestros non augent, quia gratiam & fauo-  
rem hominū vobis non conciliant) perpetuo  
silentio obruere, & in his, qui vitæ & for-  
tunarum suarum discrimen adire, quàm ve-  
ritatem agnitam abijcere malunt, non de-  
sinitis Conuitijs incessere, odijs vatinianis

D pro,

prosequi, deniq, fraudibus Sophisticis, & ut  
aperta, quantum in vobis est, opprimere? De  
quo nolite dubitare, graues vos aliquando  
rationes Deo reddituros esse.

Pag. 35. b Nam te Hoffmannne nequaquam bona  
conscientia Causam hanc agere, tota pagel-  
la sequens ostendit: In qua, ne dissimules, ut  
ais, quod fert sententia tua, ingenue fateris,  
nolle te aduersari figurata locutioni, ne λογομο-  
χία excitetur, si sub figura quis recipiat Synec-  
dochen illam, quam D. Melanthon in Diale-  
cticis ponit & explicat, nec non D. Lutherus in  
propositionibus Coena admisit. Et quasi rem no-  
uam, & abs te primum inuentam afferas,  
admodum sapere tibi videris, quod decla-  
mitas, sub titulo figuratae praedicationis gene-  
raliter complecti D. Philippum voluisse, tum tropos  
illos, in quibus significatio propria unius alicuius  
vocis mutatur, tum figuras eas, quibus non tam  
singularum vocum proprietates, quam modus attri-  
butionis seu ὀρέσις & habitudo praedicati ad sub-  
iectum a regulari praedicatione deflectit.

Hac cum tu ipse supra confessus sis, atti-  
gisse nos in Scripto nostro germanico, cum  
aduersarijs nostris discrimen inter tropos  
& si-



Et figuras in memoriam revocauimus: Quid  
est, quod insidias doctrinae Caestri nos struere Ca-  
lumniaris, approbata confessione figurata locutio-  
nis in verbis Cæna? Et tibine, (qui KwⓄ Pag. 35.  
ὄμματ' ἔχων, in laceffendis alijs tam procax  
es) an nobis (quibus aduersarij inevitabi-  
lem necessitatem defendenda innocentie  
nostræ, & causæ publicæ afferunt) Superbien-  
di & nocendi, de quo hic loqueris, Studium recte  
ac conuenienter tribues?

Cumq; de appellationibus diuersis earun-  
dem figurarum, Grammatici ipsi inter se  
certent, & adhuc sub iudice lis sit, Cur cum  
professus sis λογομαχίαν te fugere velle, Me-  
tonymiam Sacramentalem Philippi postea  
reijcis, quæ (vt disertè scripsimus) eodem lo-  
co à nobis habetur, quo Synecdoche. Nimi-  
rum si ad Sacramentorum naturam accom-  
modetur utraque, neq; de Signis nudis, sed  
de exhibitione rei Signata, quæ fit in logiti-  
mo usu signi intelligatur.

Nec aliter D. Philippus in Scriptis The-  
ologicis Metonymiam Sacramentalem ex-  
plicauit ipse, quod ad predicationis modum

attinet, quàm sicut in Dialecticis Synecdochen ad propositionem integram accommodavit.

Nominat enim, ut tu ipse locum totum recitas, Synecdochen, hanc predicationem figuratam, Flamma in ore Apostolorum erant Spiritus Sanctus, significans nimirum Specialem presentiam & efficaciam Spiritus, Sancti, cujus substantia alioqui, utpotè infinita, non uni rei magis, quàm alteri adesse, id est, replere omnia rectè dicitur. Cum hac explicatione Synecdoches, cur non coniunxisti Melanthonianam declarationem propositionum de Cæna, quæ in enarratione ipsius in priorem ad Corinthios extat?

Calix (inquit) est Communicatio Sanguinis Christi, id est, *ILLA RES* externa visibilis, qua Sanguis Domini nobis exhibetur. Sic panis quem frangimus est *ILLA RES* externa visibilis, qua efficiuntur Socij & membra Corporis Christi: Sicut dicitur, Evangelium est potentia Dei, id est, illa res seu instrumentum, quo Deus est efficax. Et rursus: Hic est Calix, novum testamentum. μεταωυμία est, ut si dicam, Fasces sunt imperium Romanum.

Agnoscis ne Φιλιππομάσιζ Crocitati-  
ones

tiones Cornuorum te imitari, & λογομαχίας  
serere, Cū de Synecdoche, ut est à Melan-  
thone explicata in Dialecticis, atque ita de  
figurata predicatione Consensum esse fate-  
ris: Interea autem negas, te assentiri Philip-  
po ponenti Metonymiam, quam sic explicat  
in propositionibus Paulinis de Pane & Cali-  
ce, ut dilucidè non obscure doceat, se intelli-  
gere attributionis modum eiusmodi, quo nō  
significatio nuda ostendatur, sed simul com-  
prehendatur exhibitio rei Signata in usu le-  
gitimo. Ex quo sequitur, Metonymiam Sa-  
cramentalem non minus ad propositiones  
integras accommodari à D. Philippo, quàm  
in Dialecticis Synecdochen dixit esse in  
hac oratione, Flamma in ore Apostolorum  
erant Spiritus Sanctus.

XVI.

Insignem verò Calumniatorem te osten-  
dis, Cū posita Metonymia Sacramentali, (quam  
tu cum vulgaribus tropis Confundis) Calu-  
mianos, inter quos Philippum numeras, improbè  
ac impudenter mentiris, verum esse negare quòd  
Christus dixit. Quid enim contra hanc Ca-  
lumniam efficacius dici potuisset, quàm  
quòd Philippus de toto genere figuratarum

D 3

predi-

predicationum scripsit in Dialecticis? Figurata predicatio est in Sermone improprio, Ubi tamen sententia *VERA* est. Et in nostro scripto legere potuisti, quod disertè diximus Christum non minus Veracem esse in sermone figurato, quàm regulari & proprio.

De Aspaste uerò qua scribis, ea cum ad Hieronymi sententiã ab eo citatã, et abs te sinistra detortã, imò & mutilatè initio tui libri positam pertineant, ad eum ipsum authorem te remittimus, teq; hortamur, ut & Dei timorem (ne temerè alios accuses, in quibus tu ipse accusandus es) & Candorem (ne dicta Scriptorum, siue Veterum siue recentium calumniosè interpreteris) in Dei & Ecclesiæ conspectu, maiorem deinceps adhibeas.

**XIX.**

Postremo ad tuas, (quas sic vocas) notationes in Bremenses reuersus, Non posse te praterire ais *TVMIDORVM* illorum doctorum pudendam incogitantiam, qua fœdè hallucinantur, cum dicunt: Ad predicationem inusitatam pertinere solas propositiones de filio Dei: quæ vera sint per Communicationem Idiomatum. Et ut festiuus esse videaris, Ironicè addis, hos discipulos, præceptorem D. Philippum magno  
post

post se intervallo relinquere, in scitia scilicet spacio  
a viro doctissimo separatos. Hæc nobis legen-  
tibus, in mentem venit joci, qui de Platone  
et Diogene narratur. Calcabat Diogenes Cul-  
citram Platonis, presentibus aliquot Diony-  
sij amicis, quos Plato ad conuiuium inuitaue-  
rat, Et facti rationem reddens, Calco inquit,  
Platonis fastum. Huic Plato, Calcas, sed alio  
fastu. Erat enim hoc ipsum fastus, quod am-  
bitiose ex furo virtutis laudem captabat, Et  
superbia ipse tumens, alienam superbiam  
calcare se putabat. Idem facere nobis vide-  
tur Hoffmannus, qui ne quidem canina sua  
maledicentia Cynico isto inferior est.

Tumidos nos doctores vocat, cum uerè sit  
ipse, ut est in prouerbio, νόμπε μάζι.

Incogitantiam nobis obijcit & halluci-  
nationes, quibus vitijs totus liber ipsius sca-  
tet. Inscitiam nobis inpingit, qui cum ipse  
sibi eruditionem omnem solus tribuat, cogi-  
tare debebat, quod AEsopus respondit.

Nihil nobis ab ipso eruditionis relic-  
tum esse, ideoq; non habere, quod conquera-  
tur de nostra inscitia.

Sed

*Sed audiamus tamen, qualis error ille sit, quem se animadvertisse ait. Si, inquit, solas propositiones de Filio Dei, quæ sunt veræ per Cõmunicationem Idiomatũ, retuleris ad classem inusitatarũ locutionum, tũ hæ propositiones, quas ibi adscripsit D. Philippus: Deus est homo: Verbum caro factum est: Veræ statuentur per Cõmunicationem Idiomatum, quod nec est, nec D. Philippus somniauit. Nam ut eruditè & rectè Beza in præfatione cuiusdam libri Hessiandi scripsit (Veritas enim etiam in hoste laudanda est) nec Dei, nec hominis nomen est ἰδιώματος, sed ἕσθιασ σημαντικόν, ut taceam absurda, quæ consequuntur, si Deus sit homo per Cõmunicationem Idiomatum, cũ illud fiat per unionem personalem naturarum, cuius unionis consequens est Cõmunicatio Idiomatum.*

*Hæc tu Hoffmannæ, in eo certè laude dignus, quòd modum inusitate prædicationis, vel nunc tandem agnoscis, ab alijs prædicationib. discernendum esse, non secundũ Sacramentales locutiones, sed secundum ea exempla, quæ D. Philippus author hujus appellationis in dialecticis suis posuit, Et quòd veritatem ais etiam in hoste laudandã esse.*

*Deniq; quòd ab Ubiquitariorum impijs, atq; in Christũ Blasphemis paradoxis, quibus*  
unio

unio personalis & Communicatio Idiomatū  
confunditur (hoc est, utrumq; planè euerti-  
tur) dissentire te profiteris, sicut alibi etiam  
ab ipso ubiquitatis seu omnipresentiæ Car-  
nis Christi prophano dogmate palàm sen-  
tentiam tuam seiungis, & vel in hac parte  
istius controuersia, quæ hanc Ecclesiam nostrā  
ante annos plures quàm viginti horribili-  
ter turbauit, assentiri te nobis ostendis.

Etsi autem ex ipso D. Philippo demon-  
strare tibi possemus ad Communicationem  
Idiomatum referre, Philippum promiscuè  
propositiones omnes, in quibus de filio incar-  
nato, subjecti locum vox concreta obtinet:  
Quòd & scholasticos fecisse constat: Ta-  
men ne λογομαχίασ persequi uelle videa-  
mur, Nos quoq; maioris perspicuitatis & di-  
stinctionis causa, fatemur Propositiones il-  
las DEVS est homo: Et uerbum Caro fa-  
ctum est, pertinere ad unionem ipsam  
describendam, quæ est fundamentum &  
basis κωνωνίας ιδιωµατων, id est, prædicati-  
onis illius, qua quòd uni naturæ proprium  
est, tribuitur personæ in Concreto. Ideo enim

D S      ueræ

Vera est hæc forma prædicationis, quia hæc  
 duæ naturæ, λόγος & natura assumpta sunt  
 unum ὑφιστάμενον.

Quod autem deinceps Subijcis: Certum  
 est, non omnes propositiones de filio Dei esse inusita-  
 tas. Cum dico Filius Dei est æternus. Filius Ma-  
 ria est passus, non minus regulares sunt hæc propo-  
 sitiones: ac si dicam: Homo est mortalis. Verum  
 etiam hoc est, in istis non habere locum κοινωσί-  
 αν ἰδιωματων, quare huius mentione earum non po-  
 test fieri exclusio. De eo nunc contendere tecum  
 nihil attinet, cum hoc loco prorsus sint ἀπρὸς  
 δόξουσα. Nam Philippus satis ostendit se non  
 simpliciter loqui de omnibus propositionibus  
 filio Dei: sed quæ ratione hypostatica unionis  
 de Christo dicuntur. Itaque illa, filius est æter-  
 nus omnino huc non pertinet.

Præterea si tuo more voculas captare vel-  
 lemus, cautè hoc accipiendum esse diceremus  
 quòd inconsideratè mixes hanc propositionem,  
 Homo est mortalis: cum non totus homo mor-  
 te destruat, sed Corpus tantum: Neque æ-  
 ternum esse, accidens est filio Dei, sicut mortale  
 est accidens humano Corpori. Sed commodi-  
 us te sentire in his, quàm locutum esse exi-  
 stima



stimabimus. Et similem candorem in aliorū  
scriptis legendis prestare te decebat.

Quod ergo addis, delicias militares  
captans: (Dulce est enim bellum inexpertis)  
Videndum esse, quā periculosum sit munire  
tergum & nudare pectus, Et nos vel exclusisse pu-  
tas propositiones principales à D. Philippo annota-  
tas, atq; ita, totum genus inusitatarum propositio-  
num annihilasse, vel eas per κοινωvιαv ιδιωμα-  
των depravasse In eo Sycophantam te rursus  
præbes. Πονηρὸν δὲ inquit Demosthenes, πονη-  
ρὸν ὁ σὺ κοινωvιασάει, ἔπανταχόθεν θασκανον  
καὶ Φιλαίτιον. Et tamē ne vel incōmode alio-  
rū dicta pertinaciter tueri, vel simplici ve-  
ritati deesse velle videamur, Rogamus te  
inquisitorem prauitatis hæreticæ, aut potius  
vanissimū vitilitigatōrē nostrū, vt ne gra-  
ueris inspicere locū scripti nostri jam pridem  
cōtra vbiq; ubiuitatis Apostolū I. An. editi Pag.  
295. ac quod illi de inusitatis prædicationib.  
respondimus, tibi quoq; respōsum esse putes.

Cumulat autē siue Calūnias, siue ineptias  
suas Hoffmānus, cū in fine refutationis ad-  
uersus nos peculiariter instituta ludit gene-  
ralib. Ἐὰν biguis locutio: vt cū negat κοινω-  
vιαv ιδιωματων, sermonistropū esse (quasi verò

XX.

Pag. 38. b.

tropi vocabulum non generalius saepe accipi-  
atur) Cumq̄ de ἀλλοιώσει verbali lectori ver-  
ba dat (perinde ac si idem sit prædicatio vera  
& falsa) deniq̄ cum ad manipulares nostros,  
quos sic vocat, nos ablegat. (Quos alios nos nō  
agnoscimus, quā quibus cum, secundū scriptu-  
ra sacra normā, & purioris Ecclesie indubita-  
ta testimonia de fide orthodoxa nobis conue-  
nit, cuius summā etiā in Augustana Confessio-  
ne dextrè intellecta cōprehensā esse scimus.

Sed de his, cum non libeat nobis, occu-  
patis grauioribus vocationis nostræ labori-  
bus, cum Suffeno isto, & per Φιλαυτίαν  
prorsus excecato verba facere diutius, finem  
responsionis huius nostræ faciemus, Monen-  
tes hominem, ut illud quod de Cælo descen-  
disse fertur Γνωθι σεαυτον, Nosce te ipsum, Et  
quod Cræso respondit oraculū σεαυτον γνωσ-  
κων, ευδαιμων κροῖσε περασεισ. Fælix Cræsus  
erit, benè si se nouerit ipse, discat & obser-  
uet deinceps maiori cura, ne si ita, quemad-  
modum caput, τῆ ἀλαζωνία καὶ Φιλαυτία,  
quæ reuera ut Plato dixit, πρῶτον καὶ μεγα-  
σον ἐστὶ κακὸν τοῖσ ἀνθρώποισι indulgere  
per.

perrexerit, amandetur ad eos, de quibus Reverenda memoria D. Lutherus alicubi scripsit his verbis, Qua monendi Hoffmanni & eius similibus causa (ut in ijs se tanquam in speculo aut imagine sua contemplantur) adijcere non granabimur.

Sic igitur D. Lutherus de Superbis & fastuosis Theologis novitijs. **F**ühlest du dich aber / vnd leffest dich düncken du habest es gewiß / vnd kützelst dich mit deinen eigen Büchlin / leren / oder schreibē / als habest du es seer köstlich gemacht / vnd treflich gepredigt / Gefellet dir auch seer / das man dich für andere lobe / wile auch vielleicht gelobet sein / Sonst würdest du trawren oder ablassen.

**B**istu der haar / Pieber / so greiff dir selber an deine ohrē / vnd greiffest du recht / so wirstu finden ein schön par / grosser / langer / raucher Eselsohren.

**S**o wage vollend die kost daran / vnd schmücke sie mit gülden Schellen / auff das / wo du gehest / man dich hören künde /

Künde/ mit fingern auff dich weisen vnd  
sagen/ Sehet/ Sehet/ da gehet das feine  
thier/das so köstliche Bücher schreiben vñ  
trefflich wol predigen kan/ Als den bist  
du selig vnd vber selig im Himmelreich etc.

Es heist aber. *Deus, superbis resistit  
humilibus autem dat gratiam.*

*Deo soli gloria.*



Εἰς μεγαφρονουτας.

**Q**υρσος τ' ἀργαλέον λίην νόσημα,  
τὴν ἀιχρῆν παραχρῆμι' αλαζονίαν  
τίκτει, ἠδὲ φιλαυτίαν βεβήλην.  
καὶ πάσαι κακομήχανοι βροτοῖσι  
φάυλων αἵτια γ' εἰσὶ μὲν, τέλος δὲ  
εχθαίρουσι τὸ θεῖον γ' ὡς μάλισσα,  
τίπτ' οὖν ὠμεγα νήπι' αὐτέρεςε  
ἀνθρωπίσκε πολυτρόπως ῥαχισήρ,  
αἰς σπερμολόγ, ὅς τυχόνθ' ὅμοιον  
χροῖη ἤθ' ὄχαις, τ' ἀλαζονεύη.

μαλλον

Μᾶλλον δ' αὐτοβοῶς ἔξυβρίζεις  
Πλατεῖς; ὡς ἂν, ἰδοῦ, ἄψ' ὡελονται  
Θήσωροι ὀλοκληροὶ εὐόλιοι,  
Εἰκαίοι, βλαβερὸν ἀσθενεῖς, δύσουροι.  
Οὐδὲ πρὸς δοκεῖς ἐὼν βέβαιος  
Εὐέκτοιο τυχῶν χροῖς; τ' ἀκιδνα  
Καλῶν σπέπτεο κρινέων ἰάνθη,  
Φώδεις τ' ὠκημόρως σκιᾶς ὄνφρος  
Ρώμη καὶ βιοτὴ βροτῶν ἀπάντων.

Αἰδ' ἤγῃ σε πελεσκέμεν μαθόντα,  
Μέμνησ' αὖ πόσ' εἰ ἀγνοεῖς ἄγ' οὔτε  
Οἶδ', οὐδ' εἰδέναι οὐπὶ ἂν δύνῃαι.  
Καὶ πρῶτον μάθε, γνῶθι τοι σεαυτὸν,  
Ἀρχὴν δηλονότ' ἰδρίας ἀληθοῦς.

Οὕτως τοι κέρα' ἀυθάδεις κοπάσθαι,  
Καὶ δὴ γ' αὐ' αὐσίκα ἔσται μάλ' εἰδῶς,  
Θνητοῖσιν χαρίεις ἔσ' ἀμβρότοισι.

Τέλος.

Γ. Ε.





*Jf 4436*

**ULB Halle** 3  
002 819 554



*Sl*









M.

AD FRIVOLAS  
CALVMNIAS, ET CAVILLA  
TIONES SOPHISTICAS DA  
NIELIS HOFFMANNI  
Doctoris Theologiae.

R E S P O N S I O  
MINISTRORVM ECCLESIAE  
BREMENSIS. *Qua monetur Hoffmannus, ut suo se pede metiens, & secum habitans, ad sobrietatem sapere discat, neq, supra quam sapere oportet, sapiat.*



B R E M A E  
EX OFFICINA TYPOGRAPHICA  
*Theodori Gluchstem.*  
ANNO MDCCXCIII.

